Sărbătoarea *Cincizecimii* – modelul înălțării de la discursul religios la cuvîntarea de Dumnezeu

Daniel CĂMARĂ

As the hymns from the Penticostarian specific to the Holy Pentecost reveals to us, The Holy Spirit, the one „who spoke by the prophets", He came in the world, „making prophecies flow, perfects priest, taught the unlettered wisdom, revealed fishermen to be theologicians", so that they could speak about „the abundance of divine knowledge". As long as the fishermen become „the wisest" and the „God speakers", their preach was not supposed to be the fruit of their orator skill, but the fruit of the Holy Spirit who dwelt inside them. Thus, the Holy Disciples didn't speak about God, but God spoke by them. Even an atheist is able to speak about God, but only a man having the Holy Spirit inside him can be a theologian. His entire transfigured being is speaking about God. A theologian doesn't speak „a rational discourse", but „a word" or „a message"- he is the one who speaks the words of God.

Thus, we reach the conclusion that, even if we speak about God in our religious discourses, the real christian aim is the one of becoming „theologians", when we no longer speak about God, but God is The One Who speaks by us.

1. Introducere

A aduce în discuție Cincizecimea, ar putea părea un lucru lipsit de importanță, din moment ce, de cele mai multe ori, este văzută ca o sărbătoare prăznuită o dată pe an. De asemenea, a vorbi despre o înălțare, despre un urcuş pînă la cuvîntarea de Dumnezeu, ar putea părea ceva ieşit din actualitate, în contextul în care, astăzi, este atît de uşor să vorbim despre Dumnezeu, este atît de simplu să intrăm în posesia informațiilor religioase, şi avem nenumărate posibilități de a ne întîlni cu mesajul religios. Aşadar, dacă toate acestea sînt la îndemîna oricui, nu ar mai fi cazul să ne înălțăm nicăieri.

Privind varietatea ocaziilor şi persoanelor care vorbesc despre Dumnezeu, constatăm că, despre Dumnezeu şi despre religie, poate să vorbească oricine. În mod paradoxal, poate să vorbească şi un necredincios, şi un răufăcător, şi un întinat. Chiar şi un ateu poate să susțină un discurs religios. Sfîntul Apostol Iacov ne avertizează că şi „demonii cred şi se cutremură" (Iacov 2, 19), iar în Sfînta Evanghelie observăm cum demonii Îl recunosc pe Mîntuitorul Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu şi vorbesc cu El (Marcu 5, 7; Luca 8, 28). Aceasta înseamnă că simpla vorbire despre Dumnezeu şi chiar vorbirea ocazională cu Dumnezeu nu este

BDD-A128 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

un ideal pentru creştini, deoarece, dacă ar fi aşa, creştinul nu s-ar deosebi cu nimic de un fățarnic, de un necredincios sau chiar de un demon: „Că diavolul, cînd vrea, e scripturist!/ Un suflet rău, citînd citate sfinte,/ E un viclean cu fața zîmbitoare,/ Un măr plăcut cu miezul viermănos./ O, dulce chip fățărnicia are!”[1]. Astfel, autentica vorbire despre Dumnezeu este, de fapt, teologhisire, cuvîntare de Dumnezeu, rod al trăirii în Dumnezeu, aşa cum ne învață Mîntuitorul Iisus Hristos: „Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne! va intra în împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri” (Matei 7, 21). „Cel curat cu sufletul şi cu viețuirea vorbeşte totdeauna cu neprihănire cuvintele Duhului şi grăieşte după măsura sa despre cele dumnezeieşti şi despre cele dintru sine. Iar cel cu inima zdrobită de patimi are şi limba mişcată de ele. Chiar de grăieşte despre lucruri duhovniceşti, vorbeşte pătimaş, ca să biruiască pe nedrept. Pe acesta înțeleptul îl cunnoaşte chiar dintr-un răspuns şi cel curat simte răul lui miros”[2].

Iată de ce am considerat că este binevenită o aducere în actualitate a evenimentului Cincizecimii, ca realitate vie în viața creştinului. Duhul Sfant, Cel ce „a grăit prin prooroci”, venind în lume, „pe cei necărturari i-a învățat înțelepciune, pe pescari teologi i-a arătat”, pentru ca aceştia să grăiască „bogăția cunoştinței de Dumnezeu”, aşa cum mărturisesc cîntările din Penticostar, specifice sărbătorii. Dacă pescarii devin „preaînțelepți” şi „cuvîntători de Dumnezeu”, înseamnă că predica lor nu era rodul iscusinței oratorice, ci rodul Duhului Sfînt care s-a sălăşluit în ei. Această sărbătoare care ni-i descoperă pe Sfinții Apostoli, cuvîntători-de-Dumnezeu, ne convinge că menirea noastră a creştinilor este aceea de a deveni cuvîntători-de-Dumnezeu (teologi), nu simpli vorbitori despre Dumnezeu sau oratori religioşi. Toate acestea, pentru că „nu poți vorbi şi nu poți da mărturie despre Dumnezeu stînd în afara experienței Lui, fără să ai privilegiul de a comunica cu El. Teologia nu este o simplă vorbire, simplă ştiință sau informare despre Dumnezeu, nici simplă cunoaştere intelectual-conceptuală a Revelației lui Dumnezeu, ci e ceva mult mai profund: este aderarea, dăruirea cu toată ființa lui Dumnezeu, apropierea şi unirea intimă cu El”[3].

2. „Prin Sfîntul Duh toată făptura se înnoieşte...”[4]

„Cincizecimea – Pogorîrea Sfîntului Duh – este evenimentul întemeietor şi constitutiv al Bisericii. Nu se întemeiază o instituție, ci se naşte «creația cea nouă a Harului», posibilitatea vieții nemuritoare, dăruită de Dumnezeu omului”[5]. De acum începe un nou mod de viață în istoria omenirii pentru că „prin intermediul Duhlui Sfînt are loc restabilirea în paradis, ridicarea în Împărăția Cerurilor, redobîndirea înfierii, îndrăzneala de a numi pe Dumnezeu – Tatăl nostru, împărtăşirea de harul

[1] William Shakespeare, *Negutătorul din Veneția* I, 3, trad. Gala Galaction, în *Opere*, Vol. II, Bucureşti, 1955, p. 151.

[2] Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre Sfintele nevoințe*, Filocalia vol. X, Bucureşti, 1981, p. 226.

[3] Vasile Răducă, *Studiu introductiv*, în Vladimir Lossky, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, Editura Anastasia, p. 9-10.

[4] *Antifonul al II-lea, glasul I*, în *Catavasier*, Editura Miropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 2000.

[5] Christos Yannaras, *Abecedar al credinței. Introducere în teologia ortodoxă*, Editura Bizantină, Bucureşti, 1996, p. 160.

BDD-A128 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

lui Hristos, vieţuirea ca fii ai luminii, părtăşia la slava veşnică şi într-un cuvînt, împărtăşirea de toate binecuvîntările în acest veac şi în cel viitor”[6]. Acum prăznuim „venirea Duhului, sorocul făgăduinţei şi împlinirea nădejdii”[7], pentru că ceea ce au profeţit proorocii, trăiesc acum ca realitate Sfinţii Apostoli şi toţi credincioşii: „Iată s-au plinit proorociile proorocilor; că Mîngîietorul, Cel ce le-a decoperit lor prin slabe licăriri, arătarea celor ce aveau să fie, ca un Dumnezeu, S-a revărsat acum peste apostoli din belşug, iar printr-înşii, şi peste cei ce se închină cu credinţă, Treimii celei nezidite”[8]. Pogorîrea Duhului Sfînt uneşte cerul cu pămîntul, deoarece „ prin Duhul Sfînt se ţin toate cele văzute, împreună cu cele nevăzute”[9]. De acum, prin Duhul Sfînt, omul transfigurat nu mai trăieşte o simplă existenţă biologică, ci trăieşte o viaţă îngerească, viaţa autenică, proprie firii noastre: „Am ajuns din oameni îngeri,nu ne-am schimbat firea, ci, ceea ce este mult mai minunat, am rămas cu firea omenească, dar ducem viaţă îngerească (...), aşa cum focul întăreşte lutul şi face din el oale tari”[10]. Acesta era modul de viaţă al primilor creştini, care „sînt în trup, dar nu trăiesc după trup. Locuiesc pe pămînt, dar sînt cetăţeni ai cerului”[11], pentru că „prin Sfîntul Duh tot sufletul viază şi cu curăţie se înalţă, se luminează întru Unimea Treimii, cu sfinţenie de taină”[12].

Astfel, „Cincizecimea, ziua de naştere a Bisericii, este momentul cînd adevăratul sens al Crucii şi al Învierii lui Hristos iese la iveală, cînd o nouă umanitate se reîntoarce la părtăşia dumnezeiască, şi cînd o nouă cunoaşere este acordată «pescarilor»”[13].

3. „Prin Sfîntul Duh este bogăţia cunoştinţei de Dumnezeu, a gîndirii la cele de sus şi a înţelepciunii...”[14]

În noua viaţă pe care am început-o la Pogorîrea Duhului Sfînt, am dobîdit o nouă cunoaştere a lui Dumnezeu, precum şi nouă viziune asupra lumii şi asupra vieţii: „Focul Mîngîietorului S-a pogorît pe pămînt, în chip de limbi, şi a luminat pe ucenici, făcîndu-i cunoscători ai tainelor cereşti. Lumina Mîngîietorului a venit şi lumea a luminat”[15]. Sfîntul Duh, „pe cei necărturari i-a învăţat înţelepciune, pe pescari teologi i-a arătat”[16], deci Sfinţii Apostoli devin cunoscători ai tainelor cereşti şi „iscusiţti cuvîntători”, care, deşi neînvăţaţi, „grăiesc răspicat lucruri de

---

[6] Sfîntul Vasile cel Mare, *Despre Sfîntul Duh*, P.S.B., nr. 12, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1988, p. 50-51.

[7] *Utrenia Cincizecimii*, în *Penticostar*, p. 343.

[8] *Utrenia de Joi, după Cincizecime*, în *Penticostar*, p. 381.

[9] *Antifon I*, glasul al V-lea, *Catavasier, ed. cit.*

[10] Sfîntul Ioan Gură de Aur, *Predici la sărbători împărăteşti şi cuvîntări de laudă la sfinţi*, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 2002, p. 217.

[11] *Epistola către Diognet*, în *Scrierile Sfinţilor Părinţi Apostolici*, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1995 p. 412-413.

[12] *Antifon I, glasul al IV-lea, Catavasier, ed. cit.*

[13] John Meyendorff, *Teologia Bizantină*, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1996, p. 229.

[14] *Antifon III, glasul al IV-lea*, în *Catavasier, ed.cit.*

[15] *Utrenia Cincizecimii*, în *Penticostar*, p. 343.

[16] *Vecernia Mare din Duminica Rusaliilor*, în *Penticostar*, p. 342.

BDD-A128 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

negrăit”[17], descoperă oamenilor „taina Sfintei, Celei de o ființă şi pururea veşnice, nedespărțite şi nemestecate Treimi”, şi mărturisesc „ învățătura cea adevărată despre Dumnezeu”[18], risipind „negura eresurilor”[19]. Plini de Sfîntul Duh, Sfinții Apostoli sînt plini şi de înțelepciune, pentru că Izvorul înțelepciunii este Dumnezeu: „Căci Domnul este Cel ce dă înțelepciunea şi din El izvorăsc înțelegerea şi cunoaşterea” (Proverbele lui Solomon 2, 6); „Izvorul înțelepciunii e cuvîntul lui Dumnezeu întru cele înalte, iar căile ei sînt porunci veşnice”(Isus Sirah, I, 5). Astfel, „cunoştința de Dumnezeu”, nu înseamnă dobîndirea unor noțiuni teoretice despre Dumnezeu, ci e comuniunea cu Dumnezeu, care transfigurează întreaga viață, înțelepciunea devenind, astfel, arta de a trăi ca fiu al lui Dumnezeu: „Cine este'ntre voi înțelept şi priceput?: Din buna sa purtare să-şi arate faptele întru blîndețea înțelepciunii. Dar dacă'n inimile voastre aveți invidie amară şi zavistie, nu vă lăudați şi nu mințiți împotriva adevărului. Înțelepciunea aceasta nu-i coborîtă de sus, ci-i pămîntească, animalică, demonică. Fiindcă unde este invidie şi zavistie, acolo-i neorînduială şi tot lucrul rău. Dar înțelepciunea cea de sus este mai întîi curată, apoi paşnică, îngăduitoare, ascultătoare, plină de milă şi de roade bune, nepărtinitoare, nefățarnică” (Iacov, 3, 13-17).

4. „Prin Duhul Sfînt este cuvîntarea de Dumnezeu...”[20]

Sfinții Apostoli, înnoiți, luminați, cunoscători ai tainelor cereşti, au primit şi darul cuvîntării de Dumnezeu. Astfel, evenimentul Pogorîrii Duhului Sfînt ne arată şi faptul că unul dintre darurile Duhului Sfînt este „cuvîntarea de Dumnezeu”: „Şi cînd a sosit ziua Cincizecimii, erau toți împreună la un loc. Şi fără de veste s’a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vînt ce vine repede şi a umplut toată casa unde şedeau. Şi limbi ca de foc li s’au arătat, împărțite, şi au şezut pe fiecare din ei. Şi s-au umplut toți de Duh Sfînt şi au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi”(Faptele Apostolilor, 2, 1-4). Vorbirea Sfinților Apostoli era plină de „bogăția cunoştinței de Dumnezeu”, pentru că aşa „le dădea lor Duhul a grăi”, iar mulțimea se minuna nu numai pentru că „pescarii” vorbeau alte limbi, fără să le fi învățat, ci şi pentru că aceştia grăiau „mărețiile lui Dumezeu”. Oamenii aud de acum taine dumnezeieşti, căci „pe cele ce ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc” (I Corinteni, 2, 9). Înainte de Patimi, Mîntuitorul le făgăduieşte ucenicilor: „În ziua aceea (a Cincizecimii) veți cunoaşte că Eu sînt în Tatăl Meu şi voi în Mine şi Eu în voi”(Ioan 14, 20). Înțelegem de aici că, primind «botezul Duhului», propovăduirea Evangheliei nu a însemnat pentru Apostoli o simplă reproducere a cuvîntului dumnezeiesc, ci redarea Cuvîntului Însuşi. Altfel spus, nu ei au vorbit

[17] *Utrenia de Joi, după Cincizecime*, în *Penticostar*, p. 381.
[18] *Rugăciunea a V-a, Vecernia de Luni, a doua zi de Rusalii*, în *Penticostar*, p. 262.
[19] *Utrenia de Joi, după Cincizecime*, în *Penticostar*, p. 381.
[20] *Antifonul al III-lea, glasul al VIII-lea,* în *Catavasier*, Editura Miropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 2000.

BDD-A128 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

despre Dumnezeu, ci Dumnezeu a vorbit prin ei”[21]. Sfinții Apostoli nu își propun să facă demonstrații oratorice, ei nici măcar nu vorbesc „despre” ceva, căci „alesul lui Dumnezeu nu rostește, doar, ca dinafară, Cuvîntul lui Dumnezeu, ci îl întrupează şi-l manifestă epifanic”[22]: „Apostolii nu se coborau din munte, purtînd, ca Moise, în mîini table de piatră, ci purtînd în sufletul lor Duhul ce Sfînt; erau o vistierie şi un izvor de învățături, de harisme şi de toate bunătățile; prin harul Duhului erau pretutindeni pe unde mergeau, cărți şi legi însuflețite. Aşa au atras la credință pe cele trei mii de suflete, aşa popoarele lumii, pentru că prin limba lor vorbea Dmnezeu cu toți cei ce se apropiau de ei.”[23] Sfinții Apostoli au avut conştiința că nu propovăduiau o doctrină, un sistem de idei, o învățătură teoretică, ci predica lor era rodul prezenței Duhului Sfînt care iradia din ei: „Dar noi nu duhul lumii l-am primit, ci Duhul Cel de la Dumnezeu, ca să cunoaştem cele prin har dăruite nouă de Dumnezeu; pe care le şi grăim, nu în cuvinte învățate din înțelepciunea omenească, ci în cuvinte învățate de la Duhul Sfînt” (I Corinteni, 2, 12-13); „Ceea ce era de la'nceput, ceea ce noi am auzit, ceea ce cu ochii noştri am văzut, ceea ce am privit şi ceea ce mîinile noastre au pipăit despre Cuvîntul Vieții – şi viața s'a arătat, şi noi am văzut-o şi mărturisim, şi vă vestim viața de veci care la Tatăl era şi care nouă ni s'a arătat – , ceea ce am văzut şi ceea ce am auzit, aceea vă vestim şi vouă, pentru ca şi voi să aveți părtăşie cu noi; iar părtăşia noastră, din parte-ne, este cu Tatăl şi cu Fiul Său Iisus Hristos. Şi pe acestea vi le scriem, pentru ca bucuria noastră să fie deplină” (I Ioan, 1, 1-4).

5. „...Acelaşi Duh şi acum împreună cu noi petrece.” [24]

De la Pogorîrea Duhului Sfînt trăim «viața în har», «dimensiunea veacului ce va să fie»[25]. Întreg cosmosul este transfigurat, timpul primeşte o nouă dimensiune, iar omul este înnoit. De aceea, în Duminica Cincizecimii cîntă întreaga Biserică: „Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul ce ceresc; am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinîndu-ne, că Aceasta ne-a mîntuit pe noi”[26]. Dar, această experiență şi mărturisire o trăim la fiecare Sfîntă Liturghie, după ce ne împărtăşim. De asemenea, fiecare slujbă liturgică începe cu o rugăciune de invocare a Duhului Sfînt, preluată din slujba Cincizecimii: „Împărate Ceresc, Mîngîietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti şi toate le împlineşti, Vistierul Bunătăților şi Dătătorule de viață, vino şi te sălăşluieşte întru noi şi ne curățeşte pe noi de toată întinăciunea şi mîntuieşte, Bunule, sufletele noastre”[27]. Prin Taina Mirungerii, fiecare creştin participă la o «Cincizecime personală», iar,

---

[21] Ilie Moldovan, *Etnicitate şi autonomie bisericească. Considerații de ordin teologic-moral*, în *Centenarul Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885-1985)*, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1987, p. 249.

[22] Boris Bobrnskoy, *Împărtăşirea Sfîntului Duh*, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1999, p. 24.

[23] Sfîntul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, în col. P.S.B., vol.23, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti,1994.

[24] *Pavecernița din Lunea Rusaliilor*, în *Penticostar*, p. 368.

[25] Paul Evdokimov, *Rugul aprins*, Editura Mitropoliei Banatului, Timişoara, 1994, p. 99-100.

[26] Idem, *Vecernia Cincizecimii*, p. 341.

[27] *Ibidem*, p. 354.

BDD-A128 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

prin Sfintele Taine, Duhul Sfînt se revarsă continuu peste credincioşi. Aceasta înseamnă că Cincizecimea nu este un eveniment trecut, ci este o prezenţă continuă în viaţa creştinilor: „Cincizecimea nu este doar evenimentul unui moment, al unui timp, ci este inaugurarea timpului Bisericii, adică inaugurarea timpului revărsării permanente, constante a Duhului Sfînt peste comunitate”[28]. Dacă, în ziua Cincizecimii Duhul Sfînt s-a pogorît peste Sfinţii Apostoli, iar aceştia „grăiau ca nişte iscusiţi cuvîntători cele dumnezeieşti”[29], înseamnă că şi noi, creştinii, avem aceeaşi chemare ca şi ei. Aceasta rezultă şi din faptul că, în prima duminică după Rusalii, prăznuim Duminica Tuturor Sfinţilor, în care sfinţii sînt numiţi „cuvîntători de Dumnezeu” şi „organe ale Duhului”[30]. Astfel, sfinţii sînt oamenii care şi-au descoperit şi împlinit vocaţia, iar crestinul are aceeaşi menire ca şi ei: „Duhul Sfînt, Cel ce are în Sine viaţa veşnică, sălăşluindu-se în omul credincios, îi dă acestuia viaţa veşnică, fără început şi fără sfîrşit; căci se face Duh al acestuia, prin dar, precum e Duhul lui Hristos. Un astfel de om se împărtăşeşte de o viaţă, pe care o simte că n-a inceput şi nu va avea sfîrşit, căci este inepuizabilă. El dobîndeşte în sine toate demnităţile ce le poate avea omul credincios în Duh: de prooroc, de apostol, de înger sau de vestitor al lui Dumnezeu, căci el vesteşte pe Dumnezeu iradiindu-L din sine. Devine chiar Dumnezeu după har, căci Subiectul lui e Duhul, Care e Dumnezeu, sau subiectul său s-a penetrat de Subiectul Duhului”[31].

6. „...iar noi... Te mărturisim Dumnezeule, mîntuindu-ne”[32]

În Biserică toţi cei botezaţi sîntem purtători ai Duhului Sfînt[33], şi „deşi sîntem zidiţi din pămînt, Duhul Sfînt viază în noi şi ne face asemenea Domnului Iisus Hristos, aşa cum copiii seamănă cu tatăl lor”[34]. Viaţa creştinului nu mai e omenească, ci este „veşnică şi dumnezeiesc-omenească; în ea nu mai este nimic «după om», ci toate sînt «după Dumnezeu-Omul» şi de la Dumnezeu-Omul”[35]. Deci, dacă în inima noastră este Hristos, cuvintele noastre sînt cuvintele lui Hristos (Ioan 15, 7), prin Duhul Sfînt, mărturisind ca Sfîntul Apostol Pavel: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine” (Galateni 2, 20). Astfel, condiţia crestinului este aceea de a naşte – asemeni Maicii Domnului – Cuvînt din Duhul Sfînt[36].

---

[28] Boris Bobrinskoy, *op. cit.*, p. 483.

[29] *Vecernia Cincizecimii*, în *Penticostar*, p. 344.

[30] *Vecernia din Duminica Tuturor Sfinţilor*, în *Penticostar*, p. 388.

[31] Dumitru Stăniloae, nota 599 la Sf. Grigorie Palama, *Despre împărtăşirea dumnezeiască şi mîntuitoare*, Filocalia VII, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1977.

[32] *Stihoava de Joi, după Rusalii*, în *Penticostar*, p. 380.

[33] Episcop Kallistos Ware, *Ortodoxia, calea dreptei credinţe*, Editura Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 1993, p. 107.

[34] Cuviosul Siluan Atonitul, *Între iadul deznădejdii şi iadul smereniei*, Editura Deisis, Sibiu, 1998, p. 142.

[35] Arhim. Justin Popovici, *Comentariu la Epistola I Tesaloniceni a Sfîntului Apostol Pavel*, Editura Bizantină, 2005, p. 125.

[36] Părintele Galeriu, *Jertfă şi Răscumpărare*, Harisma, 1991, p. 133.

BDD-A128 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

Învățătura creştină nu este o colecție de precepte sau o sumă de informatii, ci este viață[37]. Teologia nu este o „dezvoltare teoretică a unor axiome şi idei, ci expresia şi formularea unei experiențe. Înainte de a fi învățătură, vestea cea bună a Bisericii este un eveniment. Cunoaşterea acestui eveniment înseamnă participarea la el, trăirea lui înseamnă un mod de viață. Pentru exprimarea vieții e nevoie de un alt limbaj decît cel al conceptelor şi informațiilor obiective. Dogma formulează etosul Bisericii, iar etosul este întruparea dogmei".[38] Aşadar, în Biserică nu sîntem nişte spectatori, nişte privitori din afară, ci niste „martori luminați de Duhul Sfînt"[39]. Aşa cum Sfinții Apostoli, participînd la Cincizecime, grăiau „mărețiile lui Dumnezeu", „tainele dumnezeieşti"şi „lucruri de negrăit", care iradiau din ei, în acelaşi fel creştinii, participînd în Biserică la Cincizecimea continuă, devin cuvîntători de Dumnezeu, pentru că poartă asupra lor semnul prezenței şi lucrării Sfîntului Duh, punîndu-se, astfel, în slujba înnoirii lumii[40]. După Cincizecime, Duhul Sfînt devine „realitate interioară a firii noastre umane. El lucrează deci, în interiorul nostru, ne mişcă, ne dinamizează şi sfințindu-ne, ne transmite ceva din propria Sa fire. Fără să se confunde, Duhul se identifică cu noi, Se face co-subiect al vieții noastre în Hristos, mai intim nouă decît noi înşine."[41]

Dar, această participare nu o trăim doar in locaşul de cult, căci viața creştină nu are două aspecte, unul în locaşul de cult şi altul în afara lui. Chiar în Sfînta Liturghie sîntem trimişi ca şi Sfintii Apostoli: „Cu pace să ieşim!", aceasta, după ce „am văzut lumina cea adevărată" şi „am primit Duhul cel ceresc". „Sensul acestui moment este nu ieşirea din biserică, ci intrarea Bisericii in lume, în săptămînă, în locul şi timpul muncii (...), permanența liturghiei lăuntrice în viața personală a credinciosului, atît în angajarea publică, profesională, socială, familială, cît şi in viața sa intimă şi tainică"[42]. Acesta este modul de viață autentic al creştinului, exprimat de Sfîntul Apostol Pavel prin cuvintele: „ori de mîncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți."(I Corinteni 10, 31) „Şi orice ați face, cu cuvîntul sau cu lucrul, pe toate să le faceți în numele Domnului Iisus, prin El mulțumindu-I lui Dumnezeu-Tatăl" (Coloseni 3, 17) Prin puterea Duhului Sfînt viața creştinului este sfîntă, pentru că umblă precum a umblat Hristos, viețuieşte precum a viețuit Hristos, iubeşte precum a iubit Hristos, vorbeşte precum a vorbit Hristos[43], viața lui este „hristo-viață", gîndirea lui este,

---

[37] Ilie Moldovan, *Viața morală creştină*, în vol. *Credința Ortodoxă şi viața creştină*, Sibiu, 1992, p. 244.

[38] Ch. Yannaras, *I theoloogia*, apud Karl Christian Felmy, *Dogmatica experienței eclesiale*, Editura Deisis, Sibiu, 1999, p. 57.

[39] Vladimir Lossky, *op. cit*. p. 219.

[40] Ilie Moldovan, *Învățătura despre Sfîntul Duh în Ortodoxie şi preocupările ecumeniste contemporane* (teză de doctorat), în *M. A.*, anul XVIII (1973), nr. 7-8, p. 720.

[41] Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfînt în Tradiția Ortodoxă,* Editura Anastasia, Bucureşti, 1995, p. 114.

[42] Boris Bobrinskoy, *op. cit.*, p. 150, 355.

[43] Arhim. Justin Popovici, *Epistolele Sfîntului Ioan Teologul, comentariu*, Editura Bizantină, Bucureşti, 1998, p. 25.

BDD-A128 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

„hristo-gîndire", simțirea lui este „hristo-simțire", vorbirea lui este o „hristo-vorbire"[44]. Creştinul devine, astfel, o «fiinţă liturgică», omul care devine rugaciune întrupată, căci, „nu este suficient să ai momente în care dai slavă lui Dumnezeu, trebuie ca întreaga viaţă, orice fapt, orice gest, pînă la surîsul chipului omenesc, să devină cîntare de de laudă, ofrandă, rugăciune. Să nu dai ceea ce ai, ci ceea ce eşti"[45], căci „unindu-te tot timpul vieții tale cu Dumnezeu prin purtarea ta, viața ta va fi o rugăciune continuă şi neîntreruptă"[46]. „În toată vremea Îl voi binecuvînta pe Domnul, lauda Lui pururea în gura mea" (Psalm 33, 1); „Cînta-voi Domnului de-a lungul vieții mele, cînta-voi Dumnezeului meu pînă ce voi fi"(Psalm 103, 33).

Trăind pe pămînt, dar ca «locuitor al cerului», creştinul este omul conştient că „adevărata sa viaţă nu poate fi niciodată «profană»"[47]. Prin prezența Sfîntului Duh viața nu se mai împarte în «materială» şi «spirituală», ci îşi recapătă integralitatea şi sfințenia.[48] Iar, această prezenţă ne daruieşte puterea de a «sfinți locul» în care trăim: „Fiecare după darul pe care l-a primit, slujiți-vă unii altora ca nişte buni iconomi ai harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu: Dacă cineva vorbeşte, cuvintele să-i fie ca ale lui Dumnezeu; dacă cineva slujeşte, slujba să-i fie ca din puterea pe care i-o dă Dumnezeu; pentru ca'ntru toate să fie Dumnezeu slăvit prin Iisus Hristos, Căruia Îi este slava şi stăpînirea în vecii vecilor." (I Petru 4, 10-11).

Aşadar, doar cel ce trăieşte în Dumnezeu poate fi cuvîntător de Dumnezeu. Bucuria întîlnirii cu Mîntuitorul Iisus Hristos devine modul nostru de a fi. «Viața în Hristos» transformă fiinţele, iar sfinţenia Lui se prelungeşte în viața noastră şi, implicit, în vorbire. Sufletele se vor împodobi cu virtuțile creştine, care vor iradia din noi, înfrumusețînd totul în jurul nostru. Sfinții, a căror «pîine de toate zilele» este «Cuvîntul lui Dumnezeu», sînt cele mai înalte exemple de oameni care pot trăi şi vorbi frumos, nu într-un limbaj înfrumusețat în mod artificial, ci în cuvinte pline de Duhul Sfînt. „Viața noastră este autentică şi sănătoasă dacă îşi are obîrşia în Dumnezeu şi e mişcată de Dumnezeu în toate formele ei, dacă – atît în administrație , cît şi în cuvînt – nu noi sîntem cei care lucrăm şi grăim, ci Duhul lui Dumnezeu Care sălăşluieşte in noi (I Co 3, 16)"[49].

Bibliografie

Biblia sau Sfînta Scriptură, ediție jubiliară a Sfîntului Sinod, diortosită după Septuaginta, redactată şi adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, sprijinit pe numeroase alte osteneli, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2001

Catavasier, Editura Miropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 2000

[44] Idem, *Omul şi Dumnezeul – Om*, Editura Deisis, Sibiu, 1997, p. 98-100.

[45] Paul Evdokimov, *Taina iubirii*, Editura Christiana, Bucureşti, 1999, p. 68.

[46] Sfîntul Vasile cel Mare, *Omilii şi cuvîntări,* în Scrieri-partea întîia [PSB 17], EIBMBOR, Bucureşti, 1986, p. 389.

[47] John Meyendorff, *op. cit*., p. 204.

[48] A. Schmemann, *Din Apă şi din Duh*, Ed. Symbol, 1992, p. 149.

[49] Arhimandritul Vasilios, *Intrarea în Împărăție*, Editura Deisis, Sibiu, 2007, p. 54.

BDD-A128 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

Penticostar, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1973
Bobrinskoy, Boris, *Împărtăşirea Sfîntului Duh*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1999
Epistola către Diognet, în *Scrierile Sfinților Părinți Apostolici*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1995
Evdokimov, Paul, *Prezența Duhului Sfînt în Tradiția Ortodoxă,* Editura Anastasia, Bucureşti, 1995
Evdokimov, Paul, *Rugul aprins*, Editura Mitropoliei Banatului, Timişoara, 1994
Evdokimov, Paul, *Taina iubirii*, Editura Christiana, Bucureşti, 1999
Felmy, Karl Christian, *Dogmatica experienței eclesiale*, Editura Deisis, Sibiu, 1999
Părintele Galeriu, *Jertfă şi Răscumpărare*, Harisma, 1991
Sfîntul Grigorie Palama- *Despre împărtăşirea dumnezeiască şi mîntuitoare*, Filocalia VII, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1977
Sfîntul Isaac Sirul, *Cuvinte despre Sfintele nevoințe*, Filocalia vol X, Bucureşti, 1981
Sfîntul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, în col. P.S.B., vol.23, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1994
Sfîntul Ioan Gură de Aur, *Predici la sărbători împărăteşti şi cuvîntări de laudă la sfinți*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2002
Lossky, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, Editura Anastasia, f.a.
Meyendorff, John, *Teologia Bizantină*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1996
Moldovan, Pr. Prof. Dr. Ilie, *Etnicitate şi autonomie bisericească. Considerații de ordin teologic-moral*, în *Centenarul Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885-1985)*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1987
Moldovan, Pr. Prof. Dr. Ilie, *Învățătura despre Sfîntul Duh în Ortodoxie şi preocupările ecumeniste contemporane* (*teză de doctorat*), în „Mitropolia Ardealului", anul XVIII (9173), nr. 7-8
Moldovan, Pr. Prof. Dr. Ilie, *Viața morală crestină*, în vol. *Credința ortodoxă şi viața creştină*, Sibiu, 1992
Popovici, Justin, *Comentariu la Epistola I Tesaloniceni a Sfîntului Apostol Pavel*, Editura Bizantină, 2005
Popovici, Justin, *Epistolele Sfîntului Ioan Teologul, comentariu*, Editura Bizantină, Bucureşti, 1998
Popovici, Justin, *Omul şi Dumnezeul – Om*, Editura Deisis, Sibiu, 1997
Schmemann, A., *Din Apă şi din Duh*, Ed. Symbol, 1992
Shakespeare, William, *Neguțătorul din Veneția* I, 3, trad. Gala Galaction, în *Opere*, vol. II, Bucureşti, 1955
Cuviosul Siluan Atonitul, *Între iadul deznădejdii şi iadul smereniei*, Editura Deisis, Sibiu, 1998
Sfîntul Vasile cel Mare, *Omilii şi cuvîntări,* în Scrieri I (PSB 17), Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1986

BDD-A128 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)

Sfîntul Vasile cel Mare, *Despre Sfîntul Duh*, PSB 12, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1988
Arhimandritul Vasilios, *Intrarea în Împărăție*, Editura Deisis, Sibiu, 2007
Ware, Episcop Kallistos, *Ortodoxia, calea dreptei credințe*, Editura Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 1993
Yannaras, Christos, *Abecedar al credinței. Introducere în teologia ortodoxă*, Editura Bizantină, Bucureşti, 1996

BDD-A128 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:56 UTC)